

חילוניים וחרדיים בתהליך הגאולה והציונות

ח, צט - הננו מתרוממים מעל לאותה השפלות שאוה"ע שרויים בה, והנהו לעסק מחשבי עקרי אצל חוקריהם היותר מצויינים, ע"ד החילוק שבין רוח השמי והארי. אנו דוגלים בשם ד' אל עולם שברא את האדם כולו בצלמו. בצלם אלהים ברא אותו. וכל הענפים כולם מתהלכים הם זה לימין וזה לשמאל, שאמנם יש בהם מעלה ומטה, ימין ושמאל, אבל ביסודם הכל עולה למקום אחד, והכל עתיד להתעלות. לתקן עולם במלכות שדי, וכל בני בשר יקראו בשמך.

א, קנו - לרדת מעל הבמה ההיסטורית אפשר רק לעם אשר גמר את אשר החל. לתזיון רוחני אשר הוציא את כל הכמוס עמו לאור עולם. להתחיל ולא לגמור זהו דבר שאינו נוהג לגמרי במציאות. ההרגשה הפנימית, שהיא אדירה בקרבנו להעמדת קיום היהדות, בדעותיה ומעשיה, ביחד עם גויתה ואדמתה, נובעת היא מההכרה הכללית של הציבור שעוד רב ממנו הדרך לגמור את אשר החילונו. התחלנו להגיד איזה דבר גדול, בינינו לבין עצמנו ובאזני העולם כולו, ולא גמרנוהו עדיין. הננו עומדים באמצע נאומנו, ולהפסיק לא נרצה ולא נוכל. לא נעזוב בשום אופן לא את ארחות חיינו הלאומיים ולא את שאיפותינו המופשטות, העולים מעל כל חוג פרטי, שהם יחד קשורים זה בזה, כשם שלא נעזוב את תקותנו לשוב להבנות ולהיות לעם על האדמה ההיסטורית שלנו כימי עולם. לא נוכל לעזוב את כל אלה. האידיאלים המחיים את הכלל, אינם מכריים כ"כ איך הם תופסים מקום בחיים, אבל הם הם הנם המחיים את החיים כולם. כשהם מסתלקים נשמת החיים מסתלקת. לא נבהל ג"כ משום מה שאנו מגמגמים כ"כ במבטאנו כשאנו מדברים על דבר משא נפשנו. יודעים אנו שאין החסרון בבהירות הרעיון ואמתתו. האמת בקרבנו חזקה היא למדי, אבל עשירה היא כ"כ ושוטפת עלינו המון רעיונות, עד שאין אנחנו מסוגלים עדיין להסבירה בשפה ברורה. בשביל כך לא נסוג אחור. כמה שכח הדיבור שלנו ירשה לנו, נדבר ונסביר. בתוכיותנו אנו מבינים את הגיונינו. בהמשך הזמן יצא גם דיבורנו מהגלות הכבדה שהוא כבוש בה, ונוכל לדבר, לתאר ולהסביר במבטאים ברורים את אשר אנו מבקשים בהוייתנו השלמה. עד תור הזהב ההוא אמנם לא נחדל מעבודתנו, המעשית והרוחנית.

א, עא - רוח האומה שנתערר עכשו, שאומרים רבים ממחזיקיו שאינם נזקקים לרוח אלהים, אם היו באמת יכולים לבסס רוח לאומי כזה בישראל היו יכולים להציג את האומה על מעמד הטומאה והכליון. אבל מה שהם רוצים אינם יודעים בעצמם, כ"כ מחובר הוא רוח ישראל ברוח אלהים, עד אשר אפילו מי שאומר שאינו נזקק כלל לרוח ד', כיון שהוא אומר שהוא חפץ ברוח ישראל הרוח האלהי שורה בתוכיות נקודת שאיפתו גם בעל כרחו. היחיד הפרטי יכול הוא לנתק את עצמו ממקור החיים, לא כן האומה כנסת ישראל כולה, על כן כל קנייניה של האומה, שהם חביבים עליה מצד רוחה הלאומי, כולם רוח אלהים שורה בס. ארצה, שפתה, תולדתה, מנהגיה. ואם המצא תמצא בזמן מן הזמנים התעוררות רוח כזאת, שיאמרו כל אלה בשם רוח האומה לבדה, וישתדלו לשלול את רוח אלהים מעל כל הקניינים הללו וממקורם הגלוי שהוא רוח האומה, מה צריכים אז צדיקי הדור לעשות? למרוד ברוח האומה, אפילו בדיבור, ולמאס את קנייניה, זהו דבר שאי אפשר: רוח ד' ורוח ישראל אחד הוא. אלא שהם צריכים לעבוד עבודה גדולה לגלות את האור והקודש שברוח האומה, את אור אלהים שבתוך כל אלה, עד שכל המחזיקים באותן המחשבות ברוח הכללי ובכל קנייניו ימצאו את עצמם ממילא שהם עומדים שקועים ומושרשים בחיי אלהים, מזהירים בקדושה ובגבורה של מעלה.

ז, קפא - טעות גדולה היא ביד אותם שאינם מרגישים את האחדות הסגולית שבישראל, וחפצים הם בדמיונם להשוות את הענין האלהי הזה, המיוחד באופי הישראלי, לענין כל תוכן של עם ולשון אשר בכל משפחות האדמה, ומזה בא הרצון לפלג את הענין הלאומי ואת הענין הדתי לשתי פלוגות, ושתייהן יחד נחלו בזה שקר, כי כל עניני המחשבה, ההרגשה והאידיאליות, שהננו מוצאים באומה הישראלית, חטיבה אחת בלתי מחולקה היא, והכל ביחד עושה הוא את צורתו המיוחדת. אמנם כשם שטועים המתאמצים להפריד את החלקים הבלתי מתחלקים הללו, ככה יותר הם טועים אותם שהם סבורים שאפשר הדבר שהחלוק והפרוד יעלה בידם של כל המתאמצים להפריד את התימות, ומזה בא שהם לוחמים נגד מחזיקי חלק אחד מהחטיבה הישראלית בחמה שפוכה, על הפרדתם המהבלת, מבלי לשים על לב איך צריכה המלחמה הזאת להתכונן. אם היה אפשר להפריד באמת את התכנים הרוחניים שבכנסת ישראל, אלא שהדבר מנוע מפני איזה חק תורי, אז היתה צריכה המלחמה להיות מכוונת נגד המחזיקים בחלק נפרד מיוחד, לבלע ולכלות את צביונם

מעל שמי האומה. אבל כיון שמניעת הפירוד היא מניעה מוחלטת בטוחים אנחנו שהמפרידים, מחזיקי החלקים הבודדים, אינם טועים כ"א בציור דמיונם ולא בפועל היותם, כי באמת בזה החלק הפרטי, כיון שיסודו בחיי האומה בכללה, הרי הכל כבר נמצא בו, וצריכה המלחמה להיות מיוחדת רק לגלות להם את טעותם ולברר להם, שכל מאמצי חילם להפריד את האחדות הישראלית העליונה לא יעלו בידם. וההסתגלות של שלמי המחשבה והרצון הישראלי, בכל עמק טבעיותו, צריכה רק להיות לבקר את החזיון החלקי מכל עבריו, ולהראות בו בעצמו את כל סימני תמותו וכליליותו מכל הנושאים כולם, גם מאותם הרעיונות שבעלי הרוח רצו כבר להסיח מהם את דעתם ולעקרם מנפשותיהם. ע"י ברור ענין אמתי זה יעמדו סוף סוף כל בעלי התפרדות על ההכרה, שדי להם לכלות לשוא את כחם, ותחת להחזיק בחלק נפרד מדומה, שכל השאיפות והתכנים הכלליים של כל האומה כולה, בכל ערכיה, כלולים בו, אלא שהם כהים ומטושטשים, ומתוך כך מונעים הם מהנפשות המחזיקות בו את שובעם הרוחני, מצמצמים את מרחב רוחם ומדריכים אותם בנתיבות מלאי חתחתים, יותר נח יהיה להם להכיר באמת את האמת המציאותית ולהחזיק בכל התוכן החי הקודש של אור ישראל השלם בכל הופעותיו בגלוי. בזה יושעו את נפשם מכל צרה ומחשכים, ויביטו וינהרו אל ד' ואל טובו, ולא יצטרכו עוד לענות את נפשם בשברי רעיונות כהים ומטושטשים, אשר לא יוכלו מעבר מזה להפטר מהם לנצח ומעבר אחר למצא להם ברור והארת רוח, כי הם תכנים אשר טובם ולשד חייהם הנלהב והעצום לא יתגלה כ"א על הככר הרחב והשלם שכל החיים הישראליים, במהותם הכללית והשלמה, מתראים בו בכל מלא עזיזותם.

ז, רא - שואלים במה זכה דורנו לגאולה. התשובה פשוטה היא, הוא זכה מפני שעסק במצוה היותר גדולה שבכל המצוות, במצווה השקולה ככל התורה כולה, מפני שהוא עסק בגאולת ישראל. ולא רק עסק, אלא הוא עוסק ויעסוק בלא הרף בגאולתו, וכח אלהי זה מרוממהו ומשגבהו בישועה. גם כל אלה שעומדים מרחוק או שמתנגדים לכל הפעולות המביאות את הגאולה הגלויה, גם הם בכלל הזוכים הם, מפני שעל ידי תביעותיהם, התוכן של התעסקות הגאולה מתבהר ומתברר יותר, ונעשה יותר זך, יותר מאיר, יותר חיוני ויותר ישראלי אמתי, יותר שואב ממקור החיים הטהורים המפכים ממקור ישראל, ממעין היוצא מבית ד'. ישבעו מדשן ביתך ונחל עדניך תשקם.

ז, רב - מהרה יתקיים בנו, שמעו עמים ירגזון, מהרה יוסר המסוה מהעולם, וידעו כי עם ד' אנחנו, כי יד ד' עלינו לטובה. כי מרכז העולם ומרכז האנושיות אנחנו, כי אמת גלויה ובהירה היא כל התכונה של הנבואה, המספרת כל כך בשבח הנצחי של ישראל. יפלו כל מגדלי התוהו אשר הוקמו על יסוד המארה של עזיבת ד' את ישראל, ינפצו עלי סלע כל סלעי המגור של המאיימים עלינו לאמר, עמא דאהדרינהו מריה לאפיה מיניה. ידעו כל באי עולם, כי אהבת עולם היא אהבתנו, ידע כל התבל הנאור עם כל חכמותיו, עם כל המודרניות שלו, עם כל ספיקותיו, עם כל שקועו החמרי, עם כל מסותיו הנסיוניות, עם כל חופש דעותיו, שאכן אחת היא האמת העומדת לעד, ואמת זו חקוקה היא במצחה של החיה השמימית, המתהלכת על הארץ, בתבנית גוי ששמה ישראל. ידע כל העולם, כי אנחנו הננו שורק כלה זרע אמת, וכל יד עמל ותלאה תקצר מלהפריע את תחייתנו וגאולתנו. וידעו ויכירו כי צור ישראל מושיענו וגואלנו אביר יעקב.